

Потрібно розмовляти

22

Такого очевидного висновку після подій на Сході України дійшла центральна влада й місцеві еліти, що виступають за збереження цілісності України. Наразі вдалося провести три загальноукраїнські «круглі столи» національної єдності: 14 травня в Києві, 17 травня в Харкові та 21 травня в Миколаєві. Заплановане раніше спілкування в Донецьку довелося перенести з міркувань безпеки. У зустрічах, які модерували Президенти Леонід Кравчук і Леонід Кучма, взяли участь члени уряду на чолі з Прем'єром Арсенієм Яценюком, народні депутати України, представники регіонів, органів місцевого самоврядування, громадські діячі. Проміжним результатом такого суспільного діалогу стало ухвалення Меморандуму миру й злагоди на пленарному засіданні 20 травня.

Доопрацьований текст документа, який, очікувалося, мав виконати глобальне завдання – стати «дорожною картою» для виходу країни із соціально-політичної кризи, та тактичне – забезпечити результативні голосування в парламенті, де процес прийняття законів став серйозно пробуксовувати, Верховна Рада прийняла 252-ма голосами «за». Автори меморандуму – представники фракцій Партії регіонів, ВО «Батьківщина», «УДАР», а також депутатських груп «Економічний розвиток» і «Суверенна європейська Україна». Фракції Компартії та ВО «Свобода» не поставили своїх підписів під документом і не голосували за нього.

– Задля деескалації напруги в деяких регіонах країни Верховна Рада України закликає всіх громадян України простягнути руки один одному, відмовитися від радикальних дій, ненависті, разом повернутися до спільної роботи із захисту, розвитку й розбудови демократичної, суверенної та єдиної України, в якій вільно і дружно житимуть люди всіх національностей, політичних переконань і віросповідань, – зауважують у преамбулі меморандуму народні депутати Вадим Новинський, Сергій Соболев,

Віктор Пинзеник, Ігор Єремеєв та Анатолій Кінах.

Сесійна зала висловила підтримку суспільному діалогу в рамках загальнонаціонального «круглого столу» національної єдності, який відбувається під головуванням колишніх Президентів України Леоніда Кравчука та Леоніда Кучми.

Верховна Рада взяла на себе зобов'язання невідкладно провести конституційну реформу, в основу якої буде покладено децентралізацію державної влади, що передбачає:

- 1) закріплення статусу України як парламентсько-президентської республіки та встановлення балансу влади між усіма її гілками на центральному й місцевому рівнях;
- 2) забезпечення повноважень регіонів необхідними фінансовими ресурсами за рахунок установлення справедливого розподілу доходів бюджетів;
- 3) проведення широкомасштабної судової реформи для гарантування прав громадян на чесний і справедливий суд й закріплення незалежності судової системи;
- 4) реформування правоохоронних органів і прокуратури задля забезпечення прав і свобод людини, безпеки громадян і відновлення до-

віри до правоохоронної системи, зокрема шляхом ліквідації функцій загальнопрокурорського нагляду;

5) боротьбу з корупцією на всіх рівнях державної влади; створення Національного антикорупційного органу України з широкими повноваженнями, що контролюватиме діяльність чиновників.

Зауважено, що, поряд із конституційним статусом української мови як державної, Верховна Рада України «забезпечить гарантування статусу російської мови».

Ще один пункт меморандуму стосується амністії громадян, які брали участь у масових акціях на території України, за умови звільнення ними захоплених будівель, інших громадських місць і добровільного складання зброї. Не уникнуть відповідальності особи, котрі вчинили тяжкі й особливо тяжкі злочини проти життя та здоров'я людей.

Також народні депутати закликали представників усіх незаконних формувань роззброїтися, а громадян – здати нелегальну зброю. Крім того, мають бути повернені всі захоплені будівлі, звільнені всі зайняті вулиці, площі та інші громадські місця в усіх українських містах, селах та селищах.

Готові до діалогу

– Після падіння режиму Януковича ми отримали дуже важку спадщину: знищену економіку, зруйновану державну систему, силові структури, армію. Нашим пріоритетом стала побудова демократичного суспільства, де всі громадяни почуватимуться гідно, незалежно від регіону, в якому вони мешкають, якою мовою розмовляють, – зауважив **Голова Верховної Ради, в. о. Президента України Олександр Турчинов** під час Першого загальноукраїнського «круглого столу» національної єдності, що відбувся 14 травня в кінозалі Верховної Ради. Олександр Турчинов наголосив: окупація Криму вже завдала Україні прямих збитків у 100 мільярдів доларів. Нині Росія почала системну роботу з дестабілізації ситуації на Сході й Півдні України. Він зазначив, що в кількох регіонах такі спроби повністю провалилися, втім, у Донецькій і Луганській областях мають місце вибухонебезпечні події, адже «під гаслами федералізації відбулася криміналізація цих регіонів».

Голова парламенту вкотре підкреслив, що антитерористична операція, мета якої – зупинити терористів і злочинців, почалася через реальну небезпеку життю й здоров'ю громадян.

– Ми готові до діалогу, але не треба стріляти, грабувати, захоплювати будівлі. Парламент і Кабінет Міністрів готові до системних змін, зокрема, посилення місцевого самоврядування, реальної децентралізації, щоб регіони могли не тільки говорити про проблеми, а й розв'язувати їх, – зауважив Олександр Турчинов.

– На нас лежить відповідальність за долю 45-мільйонної держави. Ми вестимемо діалог з усіма, хто не має зброї в руках, – підкреслив **Прем'єр-міністр Арсеній Яценюк**. Серед першочергових питань, які об'єднуватимуть країну, він виділив: безпеку в державі, щоб люди не боялися виходити на вулицю; зміни до Конституції України, які нададуть територіальним громадам додаткові повноваження; чесні й прозорі президентські вибори, реформу правоохоронної системи, боротьбу з корупцією та забезпечення людей робочими місцями.

Арсеній Яценюк звернувся до Леоніда Кравчука й Леоніда Кучми з проханням провести такі «круглі столи» в максимальній кількості регіонів і зауважив, що весь склад Кабінету Міністрів буде задіяний у цьому процесі.

Під час Третього загальноукраїнського «круглого столу» національної єдності 21 травня в Миколаєві голова уряду наголосив, що в рамках цих публічних заходів зроблено «перший крок до серйозного діалогу», але після президентських виборів для об'єднання країни слід мати конкретні рішення – нову Конституцію, Бюджетний і Податковий кодекси, що означатимуть передачу фінансового ресурсу на місця й спрощення всієї фіскальної системи, децентралізацію влади, незалежність судової системи та виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.

Арсеній Яценюк зазначив, що після прийняття Верховною Радою Меморандуму миру й злагоди [разом із парламентською більшістю документ підтримала й фракція Партії регіонів. – Ред.] вдалося досягти згоди з низки питань. Окрім того, звернув увагу на заяву Ріната Ахметова про те, що ніякі самопроголошені бандитські донецькі республіки не керуватимуть ні Донбасом, ні Україною.

– Маємо сказати правду, чому в Україні така складна ситуація. Це Росія, яка не задовольнилася Кримом, починає свою агресію на Донбасі й може поширити її на Південь. Церква підтримує діалог, але як його вести, коли на Донбасі не тільки озброюють незадоволених, а й діють іноземні військові сили, коли на півночі України стоять російські танки?, – підкреслив **предстоятель Української православної церкви Київської патріархату Філарет**. На його думку, підписанти Будапештського меморандуму мають виконати свої гарантії й цим допоможуть зберегти територіальну цілісність України, інакше авторитет усіх міжнародних договорів буде підірвано.

На думку **голови фракції Партії регіонів Олександра Єфремова**, щодня з Києва по телевізору йдуть

такі виступи, що складається враження, ніби влада робить усе, щоб викинути східні регіони з України. Відтак на першому «круглому столі» він запропонував провести наступні раунди спілкування саме в цих областях.

– Початок розколу країни почав київський Майдан 2004–2005 року, коли одна частина виявилася переможцем й почала нав'язувати свою волю іншій частині. Цей Майдан дав підстави діяти за рамками закону. Вийти й пояснити, чому це можна робити одним і не можна іншим – складно. Скажемо відверто, багато хто вважає нинішню владу нелегітимною. Вони кожен день бачать істеріку депутатів, чиновників, одностороннє відображення ситуації в ЗМІ, – зазначив Олександр Єфремов. Він назвав дурницею намагання розв'язати проблеми на Сході за допомогою армії, «адже це не веде ні до чого, окрім смертей мирного населення». Також уточнив, що терористів з автоматами підтримують десятки тисяч людей.

– Що треба зробити? Дати людям гарантії подолання їхніх проблем, щоб вони в своїй державі не почувалися стороннім елементом. Крім гарантування безпеки, це – питання історичної правди, втягування в конфлікт з сусідами України. Думаю, в Путіна нині головний біль від того, що робити зі Сходом України, – вважає «регіонал».

Голова опозиційної фракції закликав зупинити військові дії й нацькування прихильників влади на її опонентів, «коли з окремих територій привозяться люди в камуфляжі й починають з'ясувати стосунки».

Представник фракції ВО «Свобода» Олексій Кайда вважає, що на Донбасі розгріється югославський сценарій, адже відбуваються етнічні чистки проти тих, хто захищає єдину Україну, розмовляє українською мовою.

– Глибинна проблема полягає в українофобії, яку насаджували 300 років, а тепер це продовжує робити Росія за допомогою геббельсівської пропаганди, – підкреслив народний депутат. Як ще один чинник напруженості, він виділив величезну соціальну прірву на Донбасі, де найбільша концентрація олігархів і знедолених людей.

Міський голова Донецька Олександр Лук'янченко підтримав тези, озвучені Прем'єр-міністром Арсенієм Яценюком. При цьому він зазначив, що центральна влада втратила важелі впливу на Сході.

– І місцева теж, – зауважив **екс-президент Леонід Кравчук**.

– Місцева влада залишена один на один із цими проблема-

ми: не працює СБУ, міліція, прокуратура. Можна по-різному ставитися до референдуму в Луганській і Донецькій областях, але багато людей голосували проти незаконної зміни влади [в Києві. – Ред.], проти того, що їх ніхто не чує. Не всі розуміли, за що голосували, але для них було важливо висловити таким чином свій протест. То-

му владі необхідно шукати вихід, а не перекладати відповідальність на Росію, – зазначив Олександр Лук'янченко.

– Погоджуюся, що в усьому вина влада, але якби нам не заважала Росія з прямими посилами на розвал України, ми свої проблеми розв'язали б дуже швидко, – уточнив Леонід Кравчук.

«Обговорюємо невідомо що?»

Народний депутат України, кандидат на посаду Президента Сергій Тігіпко запропонував провести соціологічні дослідження настроїв людей, адже «ми просто не розуміємо, чого хоче Схід, обговорюємо невідомо що».

На його думку, слід поїхати в цей регіон із пакетом пропозицій, обговорити питання, які турбують громадян, розмовляти з впливовими, авторитетними людьми – керівниками підприємств, вчителями, лікарями.

Також Сергій Тігіпко визнав, що в Україні немає можливості впливати на думку Росії, тож слід залучити міжнародних гравців.

– Якщо Росія не захоче владнати цей конфлікт, він буде тліти дуже довго. Самі ми не впораємося. Схід сам до такого напруження не дійшов, – вважає політик.

Віце-прем'єр-міністр – міністр регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства Володимир Гройсман підкреслив: отримані проблеми – це продукт роботи всіх тих, хто багато років узурпував владу.

– Чи не ця влада породила корупцію, а парламент ухвалював закони, які централізували владу? Чи не органи влади, які мали найбільшу підтримку на Донбасі, вибудовували низку корупційних схем? А міліція «давила» бізнес, а не боролася зі злочинністю. Люди дуже добре відчувають фальш, яка підмінила реальність, хочуть чути не розмови, а наше зізнання й каяття, присягу служити вірою й правдою, – наголосив він.

Під час третього «круглого столу» Володимир Гройсман пояснив на прикладі Миколаєва, що дасть його мешканцям ініційована урядом децентралізація.

– Вони отримують можливість прийняття рішень на території свого

власного міста. Їм не треба йти з простягнутою рукою до облдержадміністрацій, які будуть ліквідовані, не треба їхати до Києва і просити: «Дайте нам гроші, тому що треба відремонтувати дорогу». Вони зможуть заробляти кошти й залишати їх на своїй території, – уточнив Віце-прем'єр-міністр. І додав, що передача повноважень йтиме саме на базовому рівні – на рівні територіальних громад, а не на рівні регіонів, це дає змогу побудувати не тільки ефективну модель управління на територіях, а й зруйнувати можливі ризики монополізації, узурпації влади.

Ще одним важливим завданням Верховної Ради стане ухвалення закону про місцевий референдум. З його допомогою громади отримають можливість відкликати місцеву владу, змусити її працювати відповідально.

Голова Харківської обласної ради Сергій Чернов звернув увагу, що Концепція реформи місцевого самоврядування передбачає не лише прийняття змін до Конституції, а й простішу складову – ухвалення вже напрацьованого пакету законів про державну регіональну політику, співпрацю територіальних громад, про мирне зібрання, врегулювання питання місцевого референдуму.

Позафракційна Інна Богословська зауважила, що Донбас завжди був анклавом, відособленим від усіх інших регіонів.

– Там сталася криза регіональних і загальнонаціональних еліт, бо київська влада викликає таке саме несприйняття, як і місцеві політики, – сказала вона. Народний депутат вважає, що нині центральній владі слід допомогти з'явитися лідерам регіональних груп й інкорпорувати їх у діалог.

Голова Донецької облдержадміністрації Сергій Тарута закликав усіх політиків бути більш толерантними та спокійними, відмовитися від агресивної риторики.

– Так, відбувається широкомасштабна операція з дестабілізації ситуації в регіоні, зриву президентських виборів. Маємо визнати, що більшість громадян Донбасу – за єдину Україну, але проти сьогоднішньої київської влади, а Національну гвардію сприймають як Правий сектор. Люди інформаційно дезорієнтовані, зомбовані закордонним телебаченням. Тому прохання до міжнародних партнерів: заклади російські ЗМІ бути толерантними й об'єктивними, – підкреслив він. Сергій Тарута вважає, що на позицію Сходу «чому їм у Києві можна, а нам ні?» можна вплинути, прибравши з Хрещатика палатки мітингувальників.

Насамкінець промовець звернув увагу: учасники переговорів від протестувальників на Донбасі постійно змінюються, тож не зрозуміло, з ким вести діалог.

Голова фракції ВО «Батьківщина» Сергій Соболєв зауважив, що, на відміну від Донбасу, на київському Майдані ніхто не говорив про від'єднання якихось регіонів України.

– Я не визнаю терміну «Схід України», бо кризова ситуація склалася саме в Донецькій і Луганській областях. Сажу в них є недовіра до влади, то яка має бути вимога протестувальників – негайно проведіть президентські й парламентські вибори, вибори до місцевих органів влади. Це логічно й може бути темою переговорів, – сказав парламентарій. Якби владі на місцях довіряли, не було б народних губернаторів, народних мерів, – уточнив він.

Ігор БЕККЕР.
Фото Миколи БЛОКОПИТОВА.

